

Nr 61.

Ankom till riksdagens kansli den 8 mars 1940 kl. 1 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
anordnande av skyddsrum för vissa museisamlingar.
(2:a avd.)*

I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1940/41 har Kungl. Maj:t (kapitalbudgeten, bilaga 7, punkten 1, av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1940) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1940/41 till anordnande av skyddsrum för vissa museisamlingar i Stockholm ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 23 februari 1940 dagtecknad proposition (nr 79), under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till Anordnande av skyddsrum för vissa museisamlingar å tilläggsstat II till riksstaten, för budgetåret 1939/40 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Till grund för Kungl. Maj:ts förslag ligger en av särskild sakkunnig företagen utredning, vilken utmynnar i förslag om anordnande av en i berg insprängd skyddsrumsanläggning för en kostnad, inklusive tillfartsleder, av 440,000 kronor. Enligt utredningen skulle där kunna beredas utrymme för elitsamlingarna vid nationalmuseet, livrustkammaren, statens historiska museum, ostasiatiska arkeologiska samlingarna, armémuseet och sjöhistoriska museet ävensom Cypernexpeditionens fyndmaterial, egyptiska museet, Hallwylska museet, husgerådskammaren, musikhistoriska museet, nordiska museet, Thielska galleriet och tekniska museet.

Med utgångspunkt från utrymmesbehovet i fast mått och med tillägg för dött utrymme och transportgångar borde minimiutrymmet i den ifrågasatta skyddsrumsanläggningen, framhåller *den sakkunnige*, beräknas till omkring 3,600 kubikmeter, vartill komme tillfartsorter m. m. Kostnaderna härför hade beräknats till inalles 440,000 kronor på grundval

av den i januari 1940 rådande prisnivån. Med hänsyn bland annat till önskvärdheten av utrymmets ökande syntes dock ett belopp av 500,000 kronor behöva tagas i anspråk. Det vore högst angeläget, att kubikinnehållet i skyddsrummen ökades så långt detta inom ramen för 500,000 kronor vore möjligt. Det hade nämligen under utredningens gång mer och mer framkommit, att det endast vore museernas absolut mest trängande behov av utrymme, som kunde tillgodoses med det utrymme, som måst läggas till grund för kostnadsberäkningarna.

Byggnadsstyrelsen har förklarat sig icke hava något att ur byggnadsteknisk synpunkt erinra mot förslaget. Styrelsen hade samrått med en representant för museerna, varvid denne bekräftat, att det för museernas elitsamlingar uppgivna nettoutrymmet kunde betraktas såsom en absolut minimifordran. Ehuru det i 1940 års statsverksproposition för ifrågasvarande ändamål beräknade reservationsanslaget av 500,000 kronor något överstege det i utredningen angivna kostnadsbeloppet, 440,000 kronor, syntes det byggnadsstyrelsen välbetänkt, att det högre beloppet anvisades med hänsyn till de för närvarande särdeles ovissa prislägena å materialier och arbeten.

Departementschefen har för sin del tillstyrkt, att den föreslagna skyddsrumsanläggningen komme till stånd, men förutsatt, att anläggningen komme att tagas i anspråk endast för sådana samlingar, som efter en omsorgsfull prövning kunna betecknas som ett eliturval. Departementschefen utginge från att de utrymmen i de planerade lokalerna, som eventuellt kunde frigöras genom ett strängare urval bland samlingarna, skulle kunna disponeras för vissa museer och institutioner, som vid utredningen icke tagits i beräkning, exempelvis statens etnografiska museum samt möjligen även naturhistoriska riksmuseet, riksarkivet och kungl. biblioteket. Med hänsyn härtill ville departementschefen förorda, att anläggningen planlades efter i stort sett det utrymmesbehov, varmed utredningsmannen räknat.

Utredningen i ärendet utvisade, att för ändamålet erforderligt markområde kunde ställas till förfogande utan särskild kostnad för statsverket. Möjligheter föreläge även att under fredstid uthyra lokalerna för magasinsändamål. Jämväl kunde övervägas, om icke de enskilda museer, som här vore i fråga, borde för de skyddsutrymmen, som genom den ifrågasatta anläggningen av staten skulle ställas till deras förfogande, lämna viss ersättning. Därest riksdagen anvisade anslag till bestridande av kostnaderna för skyddsrumsanläggningen, torde Kungl. Maj:t äga meddela de bestämmelser i berörda hänseenden, som kunde befinnas påkallade.

I anslutning till vad av byggnadsstyrelsen anförts ansåge departementschefen sig böra föreslå, att det för ändamålet erforderliga anslaget bestämdes till det belopp, som beräknats i årets statsverksproposition, d. v. s. till 500,000 kronor. I den för budgetåret 1939/40 fastställda beredskapsstaten hade upptagits medel till vissa om- och nybyggnadsarbeten för nationalmuseum, innefattande jämväl ett belopp av 60,000 kronor för inredande av vissa bombsäkra skyddsrum i museibyggnaden. Om skyddsrumsanläggningen för stockholmsmuseerna komme till stånd, syntes nämnda belopp å 60,000 kronor kunna inbesparas.

I statsverkspropositionen hade anslag för ifrågasvarande ändamål upptagits med beräknat belopp å förslaget till riksstat för budgetåret 1940/41.

Då skyddsrumsanläggningen emellertid syntes böra påbörjas redan under budgetåret 1939/40, förordade departementschefen att anslag för ändamålet i stället äskades å tilläggsstat II till riksstaten för sistnämnda budgetår. Anslaget borde upptagas å driftbudgeten under åttonde huvudtiteln.

Utskottet tillstyrker, att medel anvisas för uppförande av ifrågavarande skyddsrumsanläggningar.

Utskottet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har byggnadsstyrelsen på grund av de för närvarande rådande ovissa prislägena å materialier och arbeten ansett välbetänkt, att ett belopp av 500,000 kronor anvisas för ändamålet. Departementschefen har anslutit sig till byggnadsstyrelsens förslag.

Utskottet, som under hand rådfört sig med sakkunnig på det speciella område, varom här är fråga, anser för sin del kostnaderna för berörda anläggningar vara väl högt beräknade. Utskottet har likväl med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen anfört icke velat föreslå någon minskning av det äskade anslagsbeloppet, men förutsätter, att alla besparingsmöjligheter bliva vederbörligen tillvaratagna vid arbetets utförande.

Då utskottet i likhet med departementschefen anser arbetena böra påbörjas redan under budgetåret 1939/40, biträder utskottet Kungl. Maj:ts förslag att anslag för ändamålet anvisas å tilläggsstat II till riksstaten för nämnda budgetår, att upptagas å driftbudgeten under åttonde huvudtiteln.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet alltså,

att riksdagen må till *Anordnande av skyddsrum för vissa museisamlingar* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1939/40 under åttonde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av 500,000 kronor.

Stockholm den 8 mars 1940.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Gustafsson* i Benestad, *Nilsson* i Malmö, *Johansson* i Fredrikslund, *Oscar Olsson*, *Nilsson* i Landeryd, *Pauli*, *Andrén*, *Ström* i Lidköping, *Heiding*, *Larsson* i Varberg, *Boman* och *Bergman*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Eriksson* i Stockholm, *Danielsson*, *Persson* i Falla, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Närlinge*, *Holmdahl*, *Andersson* i Södergård, *Mårtensson* och *Viklund*.
